

Verkort jaarverslag 2010

Stichting Pensioenfonds KPN **2010: Pensioenwereld volop in de schijnwerpers**

Inleiding

Het jaar 2010 is wederom een nerveus jaar geweest voor de pensioenwereld.

Het onderwerp pensioenen stond het afgelopen jaar opnieuw in het middelpunt van de maatschappelijke belangstelling. Helaas was al die media-aandacht niet altijd even genuanceerd. Dat leidde soms tot een beeld van bijna failliete pensioenfondsen en dit strookt niet met de werkelijkheid, namelijk dat het Nederlandse pensioenstelsel solide is en nog steeds nauwelijks zijn gelijke kent in de wereld. Maar we ontkennen niet dat de financiële crisis - ook bij pensioenfondsen in Nederland - sporen heeft nagelaten en de onzekerheden van het pensioensysteem zichtbaar heeft gemaakt, waarbij het beeld van gegarandeerde en waardeverste pensioenen niet spoort met de werkelijkheid. Er was wel degelijk het nodige aan de hand: de eurocrisis, de dalende marktrente en sommige pensioenfondsen moesten zelfs de pensioenen verlagen. Bovendien speelt de hogere levensverwachting van 'de gemiddelde Nederlander' op dit moment een belangrijke rol voor pensioenfondsen.

Het pensioenfondsbestuur begrijpt dat het onderwerp pensioen voor de meeste deelnemers geen dagelijkse kost is. Daarom moeten wij als pensioenfondsbestuur nog beter uitleggen waar we mee bezig zijn en wat dit voor u betekent. Dat is

onze verantwoordelijkheid en die nemen wij ook. In dit verkorte jaarverslag van Stichting Pensioenfonds KPN leggen wij aan u op hoofdlijnen verantwoording af over het gevoerde beleid in 2010.

Het volledige jaarverslag is beschikbaar op de website van het pensioenfonds www.knppensioen.nl.

Financiële positie, ontwikkeling dekkingsgraad en invoering nieuwe prognosetafel

De dekkingsgraad eind 2010, het percentage dat de verhouding tussen de verplichtingen en de bezittingen van het fonds weergeeft, is ten opzichte van 2009 met 2,2%-punt gedaald tot 104,3%. De

Rendementen beleggingsportefeuille (in %)

	Portefeuille
Aandelen	15,0
Bijdrage afdekking aandelenrisico (aandelen putopties)	-0,7
Vastrentende waarden	3,5
Vastgoedbeleggingen	2,2
Overige beleggingen (grondstoffen en hedgefondsen)	10,5
Bijdrage renteswaps en swaptions aan rendement	3,6
Totaal (gemiddeld over de gehele portefeuille)	10,2

voornaamste oorzaken voor deze daling zijn de doorvoering van de nieuwe prognosetafel van het Actuariel Genootschap als gevolg van de toegenomen levensverwachting, en de daling van de markttrente.

Prognosetafels geven de gemiddelde

waargenomen overlevings- en sterfrequenties binnen de Nederlandse bevolking weer over een afgelopen vijfjarige periode en projecteren die naar de toekomst op basis van de in het verleden waargenomen en naar de toekomst doorgetrokken trends in deze frequenties. Prognosetafels worden gebruikt bij het berekenen van pensioenpremies en de waardering van de pensioenverplichtingen.

Op basis van deze nieuwe prognosetafel heeft het pensioenfonds de voorziening moeten verhogen, omdat langer pensioenen zullen worden uitgekeerd door de toegenomen levensverwachting.

Rendement beleggingen 2010

Het rendement van de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds, inclusief de bijdrage van de renteafdekking (swaps en swaptions) bedroeg in 2010 10,2% (2009: 14,8%). Het rendement exclusief renteafdekking bedroeg 6,6%. In bovenstaande tabel staan de rendementen van de beleggingsportefeuille weergegeven.

Ten opzichte van de benchmark, een referentiekader waarmee het pensioenfonds zijn rendement vergelijkt, scoort Pensioenfonds KPN 0,3%-punt hoger.

Risicomanagement

Niemand kan de toekomst voorspellen. Dat geldt zeker voor toekomstige ontwikkelingen op de financiële markten. Maar er kan wel aan adequaat risicobeheer worden gedaan, waardoor de gevolgen van financiële risico's zoveel mogelijk worden beperkt. Het pensioenfonds heeft altijd een risico- en beleggingsbeleid gevoerd, en heeft op basis van de recente

ontwikkelingen zijn beleggingsbeleid verder aangescherpt.

De doelstelling van het gewijzigde beleggingsbeleid is het beschermen van de dekkingsgraad tegen extreme risico's. Hierbij is er nadruk gelegd op de twee grootste risico's voor de dekkingsgraad: het risico van dalende aandelenkoersen en het risico van een verder dalende rente. Naast het (gedeeltelijk) afdekken van de risico's blijft het pensioenfonds toch deels profiteren van een eventueel oplopende rente en stijgende aandelenkoersen.

In 2010 heeft het pensioenfonds de FIRM-analyse afgerond. De afkorting FIRM staat voor: Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode. FIRM is een risicoanalyse die door de toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB), wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de risico's die samenhangen met de activiteiten die een pensioenfonds uitvoert en de mate waarin deze een potentiële bedreiging kunnen vormen voor de toezichtdoelstellingen (zoals solvabiliteit en integrale bedrijfsvoering). Met behulp van de FIRM-analyse is het risicoprofiel van het pensioenfonds op een gestructureerde manier in kaart gebracht en vastgelegd. Ook heeft het pensioenfonds een onafhankelijke beleggingsadviseur aangesteld voor ondersteuning bij het beleggings- en risicomanagementbeleid.

Herstelplan

De dekkingsgraad is eind mei 2010 weer gedaald tot onder de dekkingsgraad behorende bij het minimaal vereist eigen vermogen (104,1%). Dit had tot gevolg dat het pensioenfonds een aangepast Herstelplan heeft ingediend bij DNB. In het Herstelplan is rekening gehouden met het gewijzigde beleggingsbeleid.

DNB heeft op 2 februari 2011 het Herstelplan goedgekeurd. Dit betekent dat DNB van mening is dat de maatregelen die in het plan staan, kunnen leiden tot het beoogde herstel van de dekkingsgraad binnen de wettelijk termijn van 15 jaar. In het aangepaste Herstelplan was per eind 2010 een dekkingsgraad verwacht van

98,8%. De dekkingsgraad eind 2010 ligt boven dit niveau.

De dekkingsgraad per eind 2010 van 104,3% is hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,1%. Het Kortetermijnherstelplan is niet meer van toepassing als de dekkingsgraad minimaal drie kwartaaleinden achtereen boven de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt. Eind 2010 was het eerste kwartaaleinde dat de dekkingsgraad hoger was dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Het Kortetermijnherstelplan was eind

2010 dus nog steeds van toepassing.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds heeft in 2010 besloten dat de pensioenen per 1 januari 2011 niet worden verhoogd met de prijsontwikkeling, mede omdat de dekkingsgraad dit niet toeliet. Hoewel het pensioenfonds de ambitie heeft dat de pensioenen worden aangepast aan de prijsontwikkeling, kan dit niet worden gegarandeerd. De toeslagverlening bij Stichting Pensioenfonds KPN is altijd voorwaardelijk.

Communicatie

Een belangrijke taak van het pensioenfonds is het verzorgen van een goede communicatie met alle belanghebbenden. De Communicatie en Compliance Commissie heeft veel aandacht besteed aan het verder verbeteren van de communicatie en informatievoorziening. In 2010 is een zestal bijeenkomsten georganiseerd voor de pensioengerechtigden. Doel van de bijeenkomsten is het informeren en het vergroten van de dialoog met de pensioengerechtigden.

In het eerste kwartaal van 2011 heeft het bestuur een nieuwe website gelanceerd. De website is per doelgroep ingericht. Zo hebben bijvoorbeeld de (gewezen) deelnemers toegang tot het afgesloten gedeelte van de site. Op dit deel van de website staat persoonlijke informatie, namelijk een digitaal pensioenoverzicht, de persoonlijke pensioenplanner en het maandelijkse rendementsoverzicht van de beschikbare premieregeling en de vrijwillige regelingen.

Het pensioenfonds is aangesloten bij mijnpensioenoverzicht.nl. (wellicht nog iets uitgebreider maken)

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan beoordeelt het door het bestuur gevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van de Principes van Goed Pensioenfondsbestuur, met als uitgangspunt de vraag of het bestuur bij de genomen besluiten op een evenwichtige wijze met de belangen van alle betrokkenen rekening heeft gehouden.

Over 2010 heeft het verantwoordingsorgaan geoordeeld dat het bestuur in 2010 als goed bestuur heeft gehandeld en daarbij taakbewust de belangen van betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever heeft gediend.

Visitatiecommissie

In 2010 heeft de Visitatiecommissie een volledige visitatie uitgevoerd. De rapportage over het functioneren van het bestuur is positief. De aanbevelingen van

de commissie worden door het bestuur onderschreven en ondersteunen het pensioenfonds bij het continu verbeteren van de procedures en processen.

Dagelijks Bestuur en Bestuurscommissies

Het bestuur heeft in 2010 besloten tot het instellen van een Dagelijks Bestuur en de volgende bestuurscommissies:

- Communicatie- en Compliance Commissie;
- Audit en Financiële Commissie;
- Beleggingsbestuurscommissie.

De taken en bevoegdheden van het Dagelijks Bestuur en de commissies zijn vastgelegd. De voornaamste taak van het Dagelijks Bestuur en de commissies is het voorbereiden en uitvoeren van bestuursbesluiten.

Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

Bedragen x € 1.000	2010	2009	2008	2007	2006
Aantal verzekerden (per eind van het jaar)					
Deelnemers, actief en voortgezet	15.749	17.224	18.219	19.744	20.988
Gewezen deelnemers	22.386	21.880	21.200	20.911	20.124
Ingegane pensioenen	13.273	12.461	11.487	10.572	9.863
Totaal aantal verzekerden	51.408	51.565	50.906	51.227	50.975
Pensioenen					
Kostendekkende premie	85	100	42	93	n.b.
Gedempte premie	61	79	74	104	n.b.
Feitelijke premie					
- jaarpremie	126	82	74	104	78
- bijstortingsverplichting	41	83	0	0	0
Uitvoeringskosten	5	5	5	4	5
Uitkeringen	108	98	89	78	69
Toeslagverlening					
<i>Reguliere toeslagverlening (per 1 januari)</i>					
Actieve deelnemers	-	-	1,19%	1,50%	1,50%
Gewezen deelnemers en ingegane pensioenen	-	-	2,44%	1,50%	1,50%
<i>Verleende inhaaltoeslagen (per 1 januari)</i>					
Actieve deelnemers	-	-	-	-	0,36%
Gewezen deelnemers en ingegane pensioenen	-	-	-	-	0,36%
Vermogen en solvabiliteit					
Aanwezig eigen vermogen	188	253	-264	1.181	1.005
Minimaal vereist eigen vermogen (PW art. 131)	181	160	190	150	153
Vereist eigen vermogen (PW art. 132)	634	775	756	744	696
Technische voorzieningen *	4.403	3.879	3.805	2.999	3.190
Dekkingsgraad in % *	104,3%	106,5%	93,1%	139,4%	131,5%
Gemiddelde duration	16,4	15,5	16,8	15,9	15,3
Rentetermijnstructuur (RTS)	3,5%	3,9%	3,6%	4,9%	4,3%

Bedragen x € 1.000	2010	2009	2008	2007	2006
Beleggingen					
Balanswaarde **	4.669	4.249	3.633	4.308	4.198
Beleggingsopbrengsten	428	550	-630	113	289
Economische samenstelling beleggingsportefeuille ***					
Aandelen	39,0%	41,1%	36,5%	40,7%	46,9%
Aandelen putopties	3,2%	-	-	-	-
Vastrentende waarden	36,9%	44,5%	44,8%	38,5%	38,0%
Vastgoed	11,8%	10,4%	12,7%	12,1%	11,8%
Overige beleggingen (grondstoffen en hedgefondsen)	6,0%	4,3%	6,5%	8,6%	3,0%
Renteswaptions	3,0%	-	-	-	-
Liquide middelen	0,1%	-0,3%	-0,5%	0,1%	0,3%
Beleggingsrendement (exclusief deelvermogens)					
Jaarrendement portefeuille	10,2%	14,8%	-14,5%	2,7%	7,4%
Afgelopen 5 jaar in %	4,1%	4,5%	3,2%	7,6%	5,9%
Afgelopen 10 jaar in %	3,8%	2,6%	3,4%	6,0%	7,8%

Standen zijn per het einde van het genoemde jaar; stromen betreffen de gehele verslagperiode.

- * De technische voorzieningen en de dekkingsgraad zijn met ingang van 2007 weergegeven exclusief deelvermogens (voorziening voor risico deelnemers). Met ingang van 2010 is de overige technische voorziening inbegrepen in de technische voorzieningen en in de berekening van de dekkingsgraad.
- ** De balanswaarde van de beleggingen bestaat uit de beleggingen voor risico pensioenfondsen en voor risico deelnemers, de overige activa en de negatieve derivaten die zijn gepresenteerd onder de schulden op de balans.
- *** De samenstelling van de beleggingsportefeuille in dit overzicht wijkt af van de samenstelling zoals deze wordt gepresenteerd in de volledige jaarrekening, omdat in dit overzicht de economische samenstelling wordt getoond waarin de derivaten zijn toegerekend aan de verschillende beleggingscategorieën, terwijl in de jaarrekening op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610) de derivaten als aparte beleggingscategorie worden getoond.

Balans

Bedragen x € 1.000	31-12-2010	31-12-2009
ACTIVA		
Beleggingen voor risico pensioenfonds	4.489.059	4.089.704
Beleggingen voor risico deelnemers	129.162	116.255
Vorderingen en overlopende activa	53.838	3.543
Overige activa	76.034	47.104
TOTAAL ACTIVA	4.748.093	4.256.606
PASSIVA		
Stichtingskapitaal en reserves	187.932	253.028
Technische voorzieningen	4.403.495	3.879.074
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	129.162	116.255
Overige schulden en overlopende passiva	27.504	8.249
TOTAAL PASSIVA	4.748.093	4.256.606

Staat van baten en lasten

Bedragen x € 1.000	2010	2009
BATEN		
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	166.142	164.237
Premiebijdragen voor risico deelnemers	668	820
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	418.948	532.838
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	9.352	17.329
Overige baten	122	186
Totaal baten	595.232	715.410
LASTEN		
Pensioenuitkeringen	108.112	98.458
Pensioenuitvoeringskosten	4.838	4.906
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
- Pensioenopbouw	66.933	65.345
- Toeslagverlening	5	10
- Rentetoevoeging	50.082	128.439
- Wijziging marktrente	386.685	-181.078
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-14.320	1.947
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen en uitvoeringskosten	-109.412	-97.961
- Wijziging grondslagen	140.484	149.120
- Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	3.009	3.717
	523.466	65.539
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	12.907	21.787
Mutatie overige technische voorzieningen	955	-151
Saldo overdrachten van rechten	9.532	3.844
Overige lasten	518	297
Totaal lasten	660.328	198.680
Saldo van baten en lasten	-65.096	516.730